

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการ
ประกอบอาชีพของแรงงานนอกระบบ กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้ายัด บ้านโนนโพธิ์
ตำบลลุ่มลำชี อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ

**FACTORS ASSOCIATED WITH SEWING GROUP WORKERS IN THE
INFORMAL SECTOR'S PREVENTION BEHAVIOR TO OCCUPATIONAL
HAZARDS IN BANNONPHO VILLAGE LOOMLUMCHEE SUB-DISTRICT
BANKHWAO DISTRICT CHAIYAPHUM PROVINCE**

อังคณา วงศ์บุตร*
อนงค์ หาญสกุล**

Angkana Wongbut*

Anong Hansakul**

ABSTRACT

This study was a cross-sectional analytical research. The purposes were to study health perception level, prevention behavior level to occupational hazards. The relationship between personal factors, health perception factor with prevention behavior to occupational hazards in the informal sewing group workers in Bannonpho Village Loomlumchee Sub-district Bankhwao District, Chaiyaphum Province. The instrument to collect data were the developed interview. The content validity was improved and adjusted by the experts. The reliability was 0.85 level by using Cronbach's alpha coefficient tested. Data analysis was done by computer program. Statistics were to acquire frequencies, percentage, means, standard deviation, Pearson's product moment correlation coefficient and chi-square test for statistically significant at 0.05 level.

The result revealed that: there were health perception level in the moderate level, prevention behavior level to occupational hazards there were the moderate level of informal sewing group workers. The period of time works overtime, and the perceived severity of the disease or illness from occupational were negative associated prevention behavior to occupational hazards, statistically significant at 0.05 level ($r=-0.23$, $p\text{-value}=0.01$ and $r=-0.11$, $p\text{-value}=0.035$). The perceived susceptibility of the disease or illness from occupational and the total health perception were positively associated

* บัณฑิตหลักสูตร สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสาธารณสุขชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ผู้วิจัย

** อาจารย์ ดร.ภาควิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประธานควบคุมปริญญาานิพนธ์

prevention behavior to occupational hazards, statistically significant at 0.05 level ($r=0.16$, $p\text{-value}=0.002$ and $r=0.11$, $p\text{-value}=0.031$)

In summary, the related organization that should promote prevention behavior to occupational hazards among informal sewing group workers, focusing on increasing the level of health perception for workers.

Keywords: Prevention Behavior, Occupational Hazards, Informal Sector, Sewing Group Workers

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงวิเคราะห์แบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional Analytical Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการรับรู้ด้านสุขภาพ ระดับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการประกอบอาชีพ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยการรับรู้ด้านสุขภาพ กับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการประกอบอาชีพของแรงงานนอกระบบ กลุ่มตัดเย็บผ้ายัด กลุ่มตัวอย่างคัดเลือกแบบเจาะจง จากแรงงานนอกระบบกลุ่มตัดเย็บผ้ายัด บ้านโนนโพธิ์ ตำบลลุ่มลำชี อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 357 คน การเก็บข้อมูลใช้แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งได้ผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ และหาค่าความเที่ยงโดยหาค่า สัมประสิทธิ์อัลฟา คอนนาร์ค มีค่าเท่ากับ 0.85 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป หาค่าจำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการทดสอบ ไค-สแควร์ โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการศึกษาปรากฏว่า แรงงานนอกระบบกลุ่มตัดเย็บผ้ายัด มีระดับการรับรู้ด้านสุขภาพทั้งรายด้าน และภาพรวม ระดับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการประกอบอาชีพ อยู่ในระดับปานกลาง ระยะเวลาทำงานล่วงเวลาเฉลี่ยต่อวัน การรับรู้ความรุนแรงของโรคหรือการเจ็บป่วยจากการประกอบอาชีพ มีความสัมพันธ์เชิงลบกับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการประกอบอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=-0.23$, $p\text{-value}=0.01$ และ $r=-0.11$, $p\text{-value}=0.035$) ส่วนการรับรู้เกี่ยวกับโอกาสเสี่ยงของโรคหรือการเจ็บป่วยจากการประกอบอาชีพและการรับรู้ด้านสุขภาพโดยรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการประกอบอาชีพอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ ($r=0.16$, $p\text{-value}=0.002$ และ $r=0.11$, $p\text{-value}=0.031$)

ผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้แรงงานนอกระบบกลุ่มตัดเย็บผ้ายัดมีพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการประกอบอาชีพที่ดีโดยมุ่งเน้นเพิ่มการรับรู้ด้านสุขภาพ แก่แรงงาน

คำสำคัญ: พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการประกอบอาชีพ แรงงานนอกระบบ กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้ายัด

บทนำ

ผลการสำรวจในปี 2553 พบว่าประเทศไทยมีแรงงานนอกระบบ จำนวน 24.1 ล้านคน (ร้อยละ 62.3) เมื่อพิจารณาเป็นรายภาค พบว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภาคที่มีแรงงานนอกระบบมากที่สุด โดยมีแรงงานนอกระบบจำนวน 10.1 ล้านคน (ร้อยละ 77.69) ปัญหาสำคัญของแรงงานนอกระบบ คือความปลอดภัยทางอาชีวอนามัยและสิ่งแวดล้อมจากการทำงาน มีความปลอดภัยในการทำงาน จำนวน 2.7 ล้านคน ปัญหาด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานที่พบมากที่สุดเป็นเรื่องอิริยาบถในการทำงาน จำนวน 1.2 ล้านคน รองลงมา คือฝุ่นละออง คิวบิก กลิ่น แสงสว่างไม่เพียงพอ สถานที่ทำงานไม่สะอาด เสียงดัง สถานที่ทำงานคับแคบ สถานที่ทำงานอากาศไม่ถ่ายเท และอื่นๆ จำนวน 6.7, 6.0, 3.2, 0.57, 0.54, 0.24 และ 2.5 แสนคน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ ; 2553 : ออนไลน์) จะเห็นได้ว่าปัญหาสุขภาพแรงงานนอกระบบดังกล่าวเกิดจากสภาพการทำงานและสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม ซึ่งหากไม่ได้รับการดูแลแก้ไขจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพของแรงงานได้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยและสุขภาพอนามัย ได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าวจึงได้กำหนดนโยบายและแผนการปฏิบัติงาน หากแต่การดำเนินงานทั้งหมดไม่มีความชัดเจนและครอบคลุมทุกกลุ่มประเภทของแรงงานนอกระบบ เนื่องจากข้อมูลเกี่ยวกับแรงงานนอกระบบ ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมีไม่เพียงพอ อีกทั้งข้อจำกัดเรื่องงบประมาณ ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่มีแนวทาง ที่ชัดเจนในการปฏิบัติเกี่ยวกับกฎหมายแรงงานนอกระบบ (ศิริอร ภัทรพุกษา ; 2550 : 2) ปี 2552 จังหวัดชัยภูมิ มีแรงงานนอกระบบจำนวน 548,161 คน โดยเป็นแรงงานนอกระบบที่มีอายุช่วง 15-60 ปี จำนวน 473,957 คน (สำนักงานสถิติจังหวัดชัยภูมิ; 2552 : ออนไลน์) จากการสำรวจเพื่อจัดทำข้อมูลด้านงานอาชีวอนามัย ปี 2553 พบว่าอำเภอบ้านเขว้า มีแรงงานนอกระบบจำนวนทั้งสิ้น 21,777 คนโดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอยู่ในภาคเกษตรกรรม เช่น การปลูกผัก ปลูกพืชไร่ พืชสวน การเลี้ยงสัตว์ รับจ้าง ส่วนอาชีพรอง ได้แก่ การทอผ้า ปลูกหม่อนเลี้ยงไหมและการรับจ้างตัดเย็บผ้ายัด (สำนักงานสาธารณสุขอำเภอบ้านเขว้า, 2553 : 5-6) กลุ่มตัดเย็บผ้ายัด บ้านโนนโพธิ์ ตำบลกลุ่มลำชี อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ เดิมเป็นอุตสาหกรรมในครอบครัวโดยรับจ้างตัดเย็บผ้ายัดตามสั่งต่อมาเมื่อกิจการมีความก้าวหน้ายอดการสั่งเพิ่มขึ้น จึงมีการขยายกิจการจนกลายเป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็ก และได้ปรับปรุงบ้านของหัวหน้างานเป็นพื้นที่ทำงาน และจากการสำรวจ เมื่อปี 2553 พบว่า มีแรงงานนอกระบบที่มาประกอบอาชีพรับจ้างตัดเย็บผ้ายัดที่บ้านโนนโพธิ์ มีจำนวน 357 คน (สถานีอนามัยคลองไผ่งาม ; 2552 : 8) มีชั่วโมงการทำงานในแต่ละวันขึ้นอยู่กับความต้องการของตลาด เวลาพักระหว่างวันไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับความเร่งด่วนของงาน ค่าจ้างคิดตามผลงาน ทำให้แรงงานกลุ่มนี้ต้องทำงานล่วงเวลาเพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

จากข้อมูลและสภาพการทำงานของแรงงานนอกระบบกลุ่มตัดเย็บผ้ายัดที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาระดับการรับรู้ด้านสุขภาพ ระดับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการประกอบอาชีพ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยการรับรู้ด้านสุขภาพ กับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการประกอบอาชีพของแรงงานนอกระบบ กลุ่มตัดเย็บผ้ายัดบ้านโนนโพธิ์ เพื่อเป็นการสนองนโยบายของ กระทรวงสาธารณสุขและยังสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนให้บริการด้านอาชีวอนามัยและส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพ รวมถึงกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมดูแลสุขภาพของแรงงานนอกระบบได้อย่างเหมาะสม ต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาระดับการรับรู้ด้านสุขภาพ ระดับพฤติกรรม การป้องกันอันตรายจากการประกอบอาชีพของแรงงานนอกระบบ กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้ายัด บ้านโนนโพธิ์ ตำบลลุ่มลำชี อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยการรับรู้ด้านสุขภาพ กับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการประกอบอาชีพของแรงงานนอกระบบ กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้ายัด บ้านโนนโพธิ์ ตำบลลุ่มลำชี อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ

ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาเฉพาะแรงงานนอกระบบ ที่ทำงานรับจ้างตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่ทำงานในแหล่งผลิตบ้านโนนโพธิ์ ตำบลลุ่มลำชี อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 357 คน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงวิเคราะห์แบบภาคตัดขวาง(cross-sectional analytical research) เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ประชากรทุกคน โดยประชากรที่ศึกษาคือแรงงานนอกระบบ กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้ายัด บ้านโนนโพธิ์ ตำบลลุ่มลำชี อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ ที่ขึ้นทะเบียนงานอาชีพอนามัย สถานีอนามัยคลองไผ่งาม อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ ในปี 2553 จำนวน 357 คน

ระยะเวลาในการศึกษา

พฤษภาคม - กรกฎาคม 2554

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ประกอบไปด้วย 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 การรับรู้ด้านสุขภาพ ได้แก่ การรับรู้ความรุนแรง การรับรู้โอกาสเสี่ยง การรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันตนเอง จากอันตรายที่เกิดจากการประกอบอาชีพ

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการประกอบอาชีพ ประกอบด้วยข้อคำถาม 2 ประเด็นหลัก ได้แก่ วิถีปฏิบัติในการทำงาน (Work Practices) และการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล (Personal Protective Equipment)

ซึ่งได้ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน และตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยทดลองใช้ (Try Out) กับแรงงานนอกระบบกลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้ายัด ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับประชากรกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน นำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ครอนบาคซ์ (Cronbach's Alpha Coefficient : α) ได้เท่ากับ 0.85

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาค่าทางสถิติ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด เพื่ออธิบายข้อมูลส่วนบุคคล และ ใช้สถิติเชิงอนุมานวิเคราะห์หาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการประกอบอาชีพโดยใช้สถิติวิเคราะห์ความสัมพันธ์ คือ ค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) และการทดสอบ ไค-สแควร์ (chi-square test; χ^2 -test) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 357 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 68.63 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31- 40 ปี ร้อยละ 31.37 โดยมีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 38 ปี (S.D.=10.67, Min=14, Max=59) สถานภาพสมรสคู่มากที่สุด ร้อยละ 78.15 ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 57.42 มีการทำงานล่วงเวลาร้อยละ 68.91 โดยจำนวนวันเฉลี่ยของการทำงานล่วงเวลาต่อสัปดาห์มากที่สุดคือ มากกว่า 5 วันต่อสัปดาห์ ร้อยละ 64.86 ส่วนระยะเวลาของการทำงานล่วงเวลาเฉลี่ยต่อวันมากที่สุดคือ 2-4 ชั่วโมงต่อวัน ร้อยละ 98.19 โดยเฉลี่ย 6 วัน (S.D.=1.34, Min=2, Max=7) ส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการทำงานตัดเย็บ น้อยกว่า 5 ปี ร้อยละ 56.02 เฉลี่ย 4 ปี (S.D.=3, Min=1, Max=18) มีรายได้ที่ยังไม่หักค่าใช้จ่ายใดๆอยู่ระหว่าง 5001-8000 บาทต่อเดือน มากที่สุด ร้อยละ 46.78 เฉลี่ย 6,595 บาท (S.D.=2422.87, Min=2,300, Max=20,000)

ส่วนที่ 2 การรับรู้ด้านสุขภาพ

แรงงานนอกระบบกลุ่มตัดเย็บผ้าเย็บ มีระดับการรับรู้ด้านสุขภาพโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 78.71 (\bar{X} =112.56, S.D.= 8.36) โดยแยกเป็นรายด้าน พบว่ามีระดับการรับรู้ความรุนแรงของโรคหรือการเจ็บป่วยจากการประกอบอาชีพอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด ร้อยละ 69.19 (\bar{X} =39.94, S.D.=3.39) มีระดับการรับรู้โอกาสเสี่ยงของโรคหรือการเจ็บป่วยที่เกิดจากการประกอบอาชีพ อยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด ร้อยละ 72.55 (\bar{X} =38.87, S.D.= 3.59) มีระดับการรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันอันตรายจากการประกอบอาชีพ อยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด ร้อยละ 72.55 (\bar{X} =33.74, S.D.= 3.51) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวน ร้อยละ ระดับคะแนนของ การรับรู้ด้านสุขภาพ ของแรงงานนอกระบบ กลุ่มตัดเย็บผ้ายี่ห้อบ้านโนนโพธิ์ ตำบลลุ่มลำชี อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ (n=357)

ระดับการรับรู้ด้านสุขภาพ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1) การรับรู้ด้านสุขภาพโดยรวม		
ระดับสูง (คะแนน มากกว่า 120.92 ขึ้นไป)	48	13.45
ระดับปานกลาง (คะแนนระหว่าง 104.19-120.92)	281	78.71
ระดับต่ำ (คะแนน น้อยกว่า 104.19 ลงมา)	28	7.84
(\bar{X} =112.56, S.D.= 8.36, Min=92, Max=143)		

ตารางที่ 1 จำนวน ร้อยละ ระดับคะแนนของ การรับรู้ด้านสุขภาพ ของแรงงานนอกระบบ กลุ่มตัดเย็บผ้ายี่ห้อบ้านโนนโพธิ์ ตำบลลุ่มลำชี อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ (n=357)(ต่อ)

ระดับการรับรู้ด้านสุขภาพ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
2) การรับรู้ความรุนแรงของโรคหรือการเจ็บป่วยจากการประกอบอาชีพ		
ระดับสูง (คะแนน มากกว่า 43.33 ขึ้นไป)	48	13.44
ระดับปานกลาง (คะแนนระหว่าง 36.55-43.33)	247	69.19
ระดับต่ำ (คะแนน น้อยกว่า 36.55 ลงมา)	62	17.37
(\bar{X} =39.94, S.D.=3.39, Min= 32, Max=52)		
3) การรับรู้โอกาสเสี่ยงของโรคหรือการเจ็บป่วยจากการประกอบอาชีพ		
ระดับสูง (คะแนน มากกว่า 42.46 ขึ้นไป)	64	17.93
ระดับปานกลาง (คะแนนระหว่าง 35.28-42.46)	259	72.55
ระดับต่ำ (คะแนน น้อยกว่า 35.28 ลงมา)	34	9.52
(\bar{X} =38.87, S.D.= 3.59, Min=31, Max=49)		
4) การรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันอันตรายจากการประกอบอาชีพ		
ระดับสูง (คะแนน มากกว่า 37.25 ขึ้นไป)	38	10.64
ระดับปานกลาง (คะแนนระหว่าง 30.23-37.25)	259	72.55
ระดับต่ำ (คะแนน น้อยกว่า 30.23 ลงมา)	60	16.81
(\bar{X} =33.74, S.D.= 3.51, Min=26, Max=45)		

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการประกอบอาชีพ

แรงงานนอกระบบกลุ่มตัดเย็บผ้ายี่ห้อส่วนมาก มีระดับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากอันตราย อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 69.15 ระดับต่ำ ร้อยละ 16.25 และระดับสูง ร้อยละ 14.56 (\bar{X} =30.21, S.D.= 2.61) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนต่ำสุดสูงสุด ของระดับพฤติกรรม การป้องกันอันตรายจากการประกอบอาชีพ ของแรงงานนอกระบบกลุ่มตัดเย็บผ้า ยืด บ้านโนนโพธิ์ ตำบลลุ่มลำชี อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ (n=357)

ระดับพฤติกรรม การป้องกันอันตรายจากการประกอบอาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับสูง (คะแนนมากกว่า 32.82 ขึ้นไป)	52	14.56
ระดับปานกลาง (คะแนนระหว่าง 27.60 -32.82)	247	69.15
ระดับต่ำ (คะแนนน้อยกว่า 27.60 ลงมา)	58	16.25
(\bar{X} =30.21, S.D.=2.61, Min=23, Max=35)		

ส่วนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ศึกษา และพฤติกรรม การป้องกันอันตรายจากการประกอบอาชีพ

เมื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์โดยการทดสอบค่าไค-สแควร์ (χ^2 -test) พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศและการทำงานล่วงเวลา ระดับการศึกษาและ สถานภาพสมรส มีความสัมพันธ์กับระดับคะแนน พฤติกรรม การป้องกันอันตรายจากการประกอบอาชีพอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง เพศ สถานภาพสมรส การศึกษา การทำงานล่วงเวลา และ พฤติกรรม การป้องกันอันตรายจากการประกอบอาชีพ ของแรงงานนอกระบบ กลุ่มตัดเย็บผ้า ยืด บ้านโนนโพธิ์ ตำบลลุ่มลำชี อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล	ระดับพฤติกรรม การป้องกันอันตรายจากการประกอบอาชีพ		
	χ^2	df	p-value
เพศ	0.60	2	0.74
สถานภาพสมรส	3.79	1	0.052
การศึกษา	0.002	1	0.96
การทำงานล่วงเวลา	0.73	2	0.69

เมื่อทำการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่เหลือทั้งหมด 5 ปัจจัย มีเพียง 1 ปัจจัย คือ ระยะเวลาการทำงานล่วงเวลาเฉลี่ยต่อวันของแรงงานนอกระบบกลุ่มตัดเย็บผ้า ยืดบ้านโนนโพธิ์ ที่มีความสัมพันธ์เชิงลบในระดับต่ำกับ พฤติกรรม การป้องกันอันตรายจากการประกอบอาชีพอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=-0.23$) ส่วน อายุ มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับต่ำ กับพฤติกรรม การป้องกันอันตรายจากการประกอบอาชีพ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติและระยะเวลาการทำงานล่วงเวลาเฉลี่ยต่อสัปดาห์ ประสบการณ์การทำงาน รายได้ มีความสัมพันธ์ เชิงลบในระดับต่ำกับพฤติกรรม การป้องกันอันตรายจากการประกอบอาชีพ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง ลักษณะส่วนบุคคลด้าน ระยะเวลาการทำงาน ล่วงเวลาเฉลี่ยต่อสัปดาห์ ระยะเวลาทำงานล่วงเวลาเฉลี่ยต่อวัน อายุ ประสบการณ์การทำงาน รายได้ และ พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการประกอบอาชีพ ของแรงงานนอกระบบกลุ่มตัดเย็บผ้ายัด บ้านโนนโพธิ์ ตำบลลุ่มลำชี อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ

ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล	การปฏิบัติ	
	r	p - value
ระยะเวลาการทำงานล่วงเวลาเฉลี่ยต่อสัปดาห์	-0.007	0.94
ระยะเวลาทำงานล่วงเวลาเฉลี่ยต่อวัน	-0.23*	0.01
อายุ	0.05	0.35
ประสบการณ์การทำงาน	-0.06	0.24
รายได้	-0.009	0.87

เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง การรับรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการประกอบอาชีพ พบว่าการรับรู้โอกาสเสี่ยงของโรคหรือการเจ็บป่วยจากการประกอบอาชีพมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับต่ำกับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการประกอบอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=0.16$) การรับรู้ความรุนแรงของโรคหรือการเจ็บป่วยจากการประกอบอาชีพ มีความสัมพันธ์เชิงลบในระดับต่ำกับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการประกอบอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=-0.11$) และมีเพียงการรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันอันตรายจากการประกอบอาชีพ เท่านั้นที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับต่ำกับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายที่เกิดจากการประกอบอาชีพอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนการรับรู้ด้านสุขภาพโดยรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับต่ำกับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการประกอบอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=0.11$) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ด้านสุขภาพรายด้าน การรับรู้ด้านสุขภาพโดยรวม และพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการประกอบอาชีพของแรงงานนอกระบบกลุ่มตัดเย็บผ้า ยัด บ้านโนนโพธิ์ ตำบลลุ่มลำชี อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ

การรับรู้ด้านสุขภาพ	ระดับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากอันตรายที่เกิดจากการประกอบอาชีพ	
	r	P - value
การรับรู้ความรุนแรงของโรค	-0.11*	0.035
การรับรู้โอกาสเสี่ยงของโรค	0.16**	0.002
การรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันตนเอง	0.07	0.163
การรับรู้ด้านสุขภาพโดยรวม	0.11*	0.031

การอภิปรายผลการวิจัย

1) การรับรู้ด้านสุขภาพ

การรับรู้ความรุนแรงของโรคหรือการเจ็บป่วยที่เกิดจากการประกอบอาชีพ ของแรงงานนอกระบบ กลุ่มตัดเย็บผ้ายัดบ้านโนนโพธิ์ ส่วนมากอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ การศึกษาของ กฤตธีรา เครื่องันตา (2548 : 52) ที่ศึกษาการรับรู้ประโยชน์ของพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากฝุ่นผ้า ของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมเย็บผ้า พบว่า พนักงานโรงงานอุตสาหกรรมเย็บผ้า มีระดับการรับรู้เกี่ยวกับความรุนแรงของโรคหรือการเจ็บป่วยที่เกิดจากการประกอบอาชีพ อยู่ในระดับปานกลาง

การรับรู้โอกาสเสี่ยงของโรคหรือการเจ็บป่วย ที่เกิดจากการประกอบอาชีพ ของแรงงานนอกระบบ กลุ่ม ตัดเย็บผ้ายัดบ้านโนนโพธิ์ ส่วนมากอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับการศึกษาของ สุระชัย ยะเครี (2550 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีทางการเกษตรของเกษตรกรในอำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี โดยผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการรับรู้โอกาสเสี่ยงอันตรายจากการใช้สารเคมี ระดับปานกลาง

การรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันตนเองจากอันตรายที่เกิดจากการประกอบอาชีพ ของ แรงงานนอกระบบกลุ่มตัดเย็บผ้ายัดบ้านโนนโพธิ์ ส่วนมากอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับการศึกษาของ คณิตินิจ นิชา นนท์ (2544 : 84) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากฝุ่นผ้าของคณงานในโรงงานทอผ้าขนาดกลาง ในเขตอำเภอมือง อำเภพระประแดง อำเภพระสมุทรเจดีย์ และอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ผล การศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับการรับรู้เกี่ยวกับการประโยชน์ของการป้องกันอันตราย ระดับปานกลาง

การรับรู้ด้านสุขภาพโดยรวม ของแรงงานนอกระบบกลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้าบ้านโนนโพธิ์ ส่วนมากอยู่ใน ระดับปานกลาง สอดคล้องกับการศึกษาของ กฤตธีรา เครื่องันตา (2548 : 52) ที่ศึกษาการรับรู้ประโยชน์ของ พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากฝุ่นผ้า ของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมเย็บผ้า พบว่า พนักงานโรงงาน อุตสาหกรรมเย็บผ้า มีระดับการรับรู้ด้านสุขภาพโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง

2) พฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการประกอบอาชีพ

แรงงานนอกระบบ กลุ่มตัดเย็บผ้ายัดบ้านโนนโพธิ์ ส่วนมากมีระดับพฤติกรรมการป้องกันอันตราย จากการประกอบอาชีพ ระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ รัตตินันท์ โภควินภูติสนันท์ (2551 : 64) ที่ได้ศึกษาการรับรู้ภาวะเสี่ยงอันตรายจากการสัมผัสฝุ่น และพฤติกรรมการป้องกันของคณงานโรงงานเชรา มิก ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากฝุ่นระดับปานกลาง

3) การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การรับรู้ด้านสุขภาพ และ พฤติกรรมการ ป้องกันอันตรายจากการประกอบอาชีพ ของ แรงงานนอกระบบกลุ่มตัดเย็บผ้ายัดบ้านโนนโพธิ์

3.1 จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการ ประกอบอาชีพ ของแรงงานนอกระบบ กลุ่มตัดเย็บผ้ายัด บ้านโนนโพธิ์ พบว่า ระยะเวลาทำงานล่วงเวลาเฉลี่ย ต่อวัน มีความสัมพันธ์เชิงลบในระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ มนัส ทีคะวงษ์ (2547 : 80) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติ การรับรู้อันตรายจากเสียงกับการใช้ที่อุดหู : กรณีศึกษาแผนกหรือล้างภาชนะ อุปกรณ์ฝ่ายครุภัณฑ์บริษัทการบินไทย จำกัด(มหาชน) ผลการศึกษาพบว่า

การทำงานล่วงเวลา มีความสัมพันธ์กับการใช้และไม่ใช้ที่อุดหู สมนึก กิ่งกาญจนนทร (2544 : 84) ได้ศึกษาพฤติกรรมการป้องกันอันตรายของคณงานในโรงงานอุตสาหกรรมเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือพบว่าการทำงานล่วงเวลามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายของผู้ใช้แรงงานในโรงงานนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ

การทำงานล่วงของแรงงานนอกระบบ กลุ่มตัดเย็บผ้ายัด เป็นการทำงานเพื่อเร่งผลิตรชิ้นงานให้ทันตามกำหนด ซึ่งทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น จึงส่งผลให้การทำงานล่วงเวลาเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการประกอบอาชีพ จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่า มีแรงงานบางส่วนที่ถือเป็นส่วนน้อยที่ทำงานล่วงเวลา จึงอาจส่งผลให้มีพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการประกอบอาชีพที่ไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ ระหว่างระยะเวลาทำงานล่วงเวลาเฉลี่ยต่อวันกับระดับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการประกอบอาชีพ พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงลบซึ่งหมายความว่าหากมีระยะเวลาการทำงานล่วงเวลาต่อวันมากขึ้น ระดับพฤติกรรมจะลดลง ซึ่งอาจเนื่องจากการเร่งชิ้นงานของแรงงานเพื่อให้ได้ค่าแรงเพิ่มขึ้นจึงละเลยการปฏิบัติเพื่อป้องกันอันตรายจากการประกอบอาชีพ

3.2 จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการรับรู้ด้านสุขภาพกับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการประกอบอาชีพ ของแรงงานนอกระบบ กลุ่มตัดเย็บผ้ายัด บ้านโนนโพธิ์ พบว่า การรับรู้ความรุนแรงของโรคหรือการเจ็บป่วยจากการประกอบอาชีพ มีความสัมพันธ์ในเชิงลบในระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนการรับรู้โอกาสเสี่ยงของโรคหรือการเจ็บป่วยที่เกิดจากการประกอบอาชีพ และการรับรู้ด้านสุขภาพโดยรวม มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกในระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับการศึกษาของ รัตตินันท์ โภควินภูติสนันท์ (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการรับรู้ภาวะเสี่ยงอันตรายจากการสัมผัสฝุ่น และพฤติกรรมการป้องกันของคณงานโรงงานเซรามิก ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้เกี่ยวกับสาเหตุการก่อให้เกิดฝุ่นกับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากฝุ่น มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันของคณงานโรงงานเซรามิก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สุระชัย ยะเครือ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีทางการเกษตรของเกษตรกรใน อำเภอปอพลอย จังหวัดกาญจนบุรี ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้โอกาสเสี่ยงอันตรายจากการใช้สารเคมี มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีทางการเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 Parmeggiani (2010 : 10-35) ได้ศึกษา ทศนคติ ความรู้ พฤติกรรมการดูแลสุขภาพเกี่ยวกับการติดเชื้อ ของบุคลากรทางการแพทย์ในแผนกฉุกเฉินของโรงพยาบาลทั่วไป ในประเทศอิตาลี ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้ความเสี่ยงมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกัน ต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 Lumbardi (2010 : 755-762) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้งานของแว่นตาป้องกันภัยส่วนบุคคล ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้อันตรายและความเสี่ยงมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอันตราย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การรับรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับความรุนแรงและโอกาสเสี่ยงของโรคที่แตกต่างกันส่งผลให้มีพฤติกรรมการป้องกันตนเองแตกต่างกันออกไป อาจเนื่องมาจากโรคที่เกิดจากการประกอบอาชีพตัดเย็บโดยส่วนใหญ่เป็นโรคที่มักใช้เวลานานจึงจะแสดงอาการของโรค หรือเกิดอาการเจ็บป่วยจึงทำให้แรงงานนอกระบบ กลุ่มตัดเย็บผ้า ยัดยังไม่เห็นความสำคัญของการมีพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการประกอบอาชีพที่ถูกต้อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1 จากผลการศึกษาพบว่า การรับรู้เกี่ยวกับโอกาสเสี่ยงของโรคหรือการเจ็บป่วยจากการประกอบอาชีพ และการรับรู้เกี่ยวกับความรุนแรงของโรคหรือการเจ็บป่วยจากการประกอบอาชีพมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากอันตรายที่เกิดจากการประกอบอาชีพของแรงงานนอกระบบ จึงควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับรูปแบบการจัดกระบวนการการเรียนรู้ด้านสุขภาพแก่แรงงานนอกระบบที่มีรูปแบบที่เหมาะสมแก่แรงงาน

2 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากอันตรายจากการประกอบอาชีพในประเด็นอื่นๆเช่น ประวัติการได้รับอันตรายจากการประกอบอาชีพ การรับรู้ข้อมูลการเจ็บป่วยจากการประกอบอาชีพของแรงงานที่ประกอบอาชีพเดียวกัน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1 หน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรให้การช่วยเหลือ และส่งเสริมด้านสุขภาพแก่แรงงานนอกระบบ เช่น สนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคลให้แก่แรงงาน การตรวจคัดกรองภาวะเสี่ยงด้านสุขภาพของแรงงาน การสนับสนุนด้านการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมในการทำงานให้เหมาะสม

2 ควรส่งเสริมให้มีการสร้างเครือข่ายการทำงานระหว่างหน่วยงานราชการ เพื่อสามารถดูแลแรงงานได้อย่างเป็นระบบ เช่น กระทรวงสาธารณสุขดูแลเรื่องปัญหาสุขภาพ กระทรวงแรงงานดูแลเรื่องมาตรฐานความปลอดภัยของแรงงานด้านสิ่งแวดล้อมและสถานที่ทำงาน กองทุนตำบลโดย หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนกิจกรรมตามชุดสิทธิประโยชน์ที่กลุ่มแรงงานควรจะได้รับ

บรรณานุกรม

- กฤตธีรา เครื่องนันทา. (2548). ความเชื่อด้านสุขภาพและพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากฝุ่นผ้าของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรมตัดเย็บเสื้อผ้า. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลอาชีวอนามัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- คณินิจ นิษานนท์. (2544). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากฝุ่นผ้าของคณงานโรงงานทอผ้าในเขตจังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขภาพศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- มนัส ทีละวงษ์. (2547). ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติ การรับรู้อันตรายจากเสี่ยงกับการใช้ที่อุดหู : กรณีศึกษาแผนกรื้อล้างภาชนะ อุปกรณ์ ฝ่ายครีวการบิน บริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน). วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสิ่งแวดล้อมอุตสาหกรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- รัตตินันท์ โภควินภูติสนันท์. (2551). การรับรู้ภาวะเสี่ยงอันตรายจากฝุ่นและพฤติกรรมการป้องกันของคณงานโรงงานเซรามิค. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลอาชีวอนามัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- ศิริอร ภัทรพฤษา. (2550). สภาพการทำงาน สิ่งแวดล้อมในงาน และสุขภาพของแรงงานนอกระบบ: กรณีศึกษาแรงงานโอท็อป อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สถานีอนามัยคลองไผ่งาม. (2552). ทะเบียนงานอาชีวอนามัย. (เอกสารอัดสำเนา).
- สมนึก กิ่งกาญจนาร. (2544). พฤติกรรมการป้องกันอันตรายของคนงานในโรงงานอุตสาหกรรม เขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต รัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักงานสถิติ จังหวัดชัยภูมิ. (2552). สถิติแรงงานนอกระบบ จังหวัดชัยภูมิ. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <http://chaiyaphum.nso.go.th> , (1 สิงหาคม 2553).
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2553). สถิติแรงงานนอกระบบ. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : www.nso.go.th, (1 กุมภาพันธ์ 2554).
- สำนักงานสาธารณสุขอำเภอบ้านเขว้า. (2553). สรุปผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด. (เอกสารอัดสำเนา).
- สุระชัย ยะเครือ. (2550). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมีทางการเกษตรของเกษตรกรในอำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Lumbardi, DA., et al. (2009). **Factors influencing worker use of personal protective eyewear.** Accident ; analysis and prevention, 41(4):755-62 [Online]. Available : <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/19540964>, (14 October 2010)
- Parmeggiani, C., et al. (2010). **Healthcare workers and health care-associated infections: knowledge, attitudes, and behavior in emergency departments in Italy.** BMC infectious diseases, 23;10:35 [Online]. Available : <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/20178573>, (14 October 2010).